

พุ่มพวง อภินันท์. **คติชนกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน.** (๒๕๕๐).

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.ศิราพร ณ ถลาง

วัตถุประสงค์: ๑. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนามทางคติชนประเภทต่าง ๆ ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

๒. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของคติชนประเภทต่าง ๆ ในการสร้างอัตลักษณ์ทาง ชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

๓. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและบริบททางสังคมที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

สมมติฐาน: ชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น จังหวัดน่านที่อพยพมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้พยายามสร้างอัตลักษณ์ไทลื้อผ่านข้อมูลคติชนประเภทต่าง ๆ โดยมีนโยบายระดับโรงเรียน ตำบล และอำเภอ และความหลากหลายทางชาติพันธุ์เป็นปัจจัยส่งเสริม

บทคัดย่อ: วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์การใช้ข้อมูลคติชนในการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยได้รวบรวมข้อมูลภาคสนามทางคติชนประเภทต่าง ๆ ของชาวไทลื้อ วิเคราะห์บทบาทของคติชนในการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยและบริบททางสังคมที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ผลการศึกษาสรุปว่า คติชนประเภทต่าง ๆ ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น ได้แก่ ตำนาน ความเชื่อ พิธีกรรม การแสดง การแต่งกาย และหัตถกรรมพื้นบ้าน มีบทบาทในการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ ชาวไทลื้อได้อาศัยตำนานในการแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อมีเหนือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ใช้ความเชื่อเกี่ยวกับผีเป็นกลไกในการสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ และใช้ความเชื่อทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือช่วยยกระดับสถานภาพทางสังคม ชาวไทลื้ออาศัยพิธีกรรมในการสร้างความสืบเนื่องและมั่นคงทางวัฒนธรรม ใช้การฟ้อนเจิง ตบมะผาบ และการขับลื้อเป็นเครื่องมือนำเสนอความเป็นกลุ่มชนผู้มีศิลปวัฒนธรรมที่ประณีต ใช้การแต่งกายรูปแบบไทลื้อประยุกต์ช่วงชิงความเป็นผู้เหนือกว่าในเวทีสาธารณะและใช้งานหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าทอไทลื้อ เพื่อสื่อให้เห็นความผสมกลมกลืนระหว่างอัตลักษณ์ดั้งเดิมและอัตลักษณ์ประดิษฐ์

ผู้วิจัยพบว่า นโยบายระดับโรงเรียน ตำบล อำเภอ และการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เป็นบริบททางสังคมและเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน